

**ІНСТИТУТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ МІКРОБІОЛОГІЇ ТА
АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА НААН**

«УХВАЛЕНО»

Вченою радою Інституту
сільськогосподарської мікробіології та
агропромислового виробництва НААН
Протокол № 2 від 02.03.2018

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Інституту
сільськогосподарської мікробіології та
агропромислового виробництва НААН

ВВЕДЕНО В ДІЮ:

Наказом директора ІСМАВ НААН
від 05 березня 2018 р. № 7/1

В.В.Волкогон

05.03.2018

ПОЛОЖЕННЯ

**про освітньо-наукові програми
підготовки докторів філософії
в Інституті сільськогосподарської мікробіології
та агропромислового виробництва НААН**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про освітньо-наукові програми підготовки докторів філософії в Інституті сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН (далі – Положення) є складовою частиною внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти Інституту. Положенням визначаються основні засади, принципи та особливості розроблення, затвердження, моніторингу, перегляду та закриття освітніх програм та навчальних планів здобувачів вищої освіти.

1.2. Положення розроблено відповідно до вимог Закону України "Про освіту" та Закону України "Про вищу освіту"; постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 "Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти".

1.3. Освітньо-наукові програми (ОНП) Інституту відкриваються за ліцензованими спеціальностями з метою забезпечення суспільних потреб у висококваліфікованих фахівцях, з урахуванням тенденцій розвитку ринку праці.

ОНП використовується під час:

- розроблення навчального плану, програм навчальних дисциплін, змісту індивідуальних завдань;
- формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою;
- розроблення засобів діагностики якості вищої освіти;
- атестації майбутніх фахівців;
- акредитації освітньої програми, інспектування освітньої діяльності за спеціальністю.

1.4. Основні терміни Положення та їх визначення:

Акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти (наукової установи) за цією програмою на предмет відповідності стандартам вищої освіти; спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у освітній програмі результатів навчання; досягнення заявлених у освітній програмі результатів навчання.

Освітня програма (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла

компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Лицензування – процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за певною спеціальністю на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності.

Програмні компетентності – найбільш важливі компетентності, що визначають специфіку програми та включаються в Профіль програми. Очікується, що програмні компетентності однакових програм в різних університетах є подібними чи порівнюваними між собою;

Програмні результати навчання – узгоджений набір 15-20 тверджень, які виражають те, що студент повинен знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення освітньої програми

Профіль програми – невід’ємна частина опису програми, створена для представлення в усталеній формі основної інформації про освітню програму. Дозволяє точно позиціонувати освітню програму серед інших, співвіднести з тематикою наукових досліджень, що полегшує її розуміння всіма основними зацікавленими особами (стейкхолдерами): студентами, роботодавцями, дослідниками, викладачами, агенціями забезпечення якості тощо. Визначає предметну область, до якої належить дана освітня програма, її освітній рівень та специфічні особливості даної програми, які відрізняють її від інших подібних програм.

Спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка.

Спеціалізація – складова спеціальності, що визначається закладом вищої освіти та передбачає профільну спеціалізовану освітню програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти.

2. ВИМОГИ ДО ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

2.1. **Стандарти вищої освіти встановлюють такі вимоги до освітньої програми:**

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) перелік компетентностей випускника;
- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Процес розроблення, реалізації, моніторингу та перегляду ОНП документується в портфоліо освітньої програми – зібранні всіх матеріалів, напрацьованих проектною групою. Перелік складових портфоліо визначається гарантом ОНП.

Портфоліо містить:

- освітню програму та додатки до неї;
- навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти;
- відомості за формами, передбаченими відповідними додатками до Ліцензійних умов;
- інші документи, напрацьовані проектною групою (довідки, аналітичні звіти, опитувальні листи тощо).

2.2. Структура ОНП. До структури освітньої програми входять (додаток 1):

- титульна сторінка;
- загальна характеристика освітньої програми;
- погодження з зовнішніми стейкхолдерами, залученими до розробки освітньої програми (представниками бізнесу, роботодавцями, випускниками, здобувачами вищої освіти, професійними громадськими організаціями, іншими стейкхолдерами);
- профіль програми (містить цілі освітньої програми, опис предметної області, працевлаштування та продовження освіти, стиль та методика навчання, програмні компетентності випускника, ресурсне забезпечення реалізації програми, академічна мобільність).
- структура та компоненти освітньої програми (розподіл змісту освітньої програми та обсягу кредитів ЄКТС за компонентами освітньої програми, структурно-логічна послідовність їх вивчення).
- опис форм атестації здобувачів освіти;
- матриці відповідності співвідношення результатів навчання та компетентностей, співвідношення навчальних дисциплін та результатів навчання
- вимоги професійних стандартів (за наявності)
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

2.3. Характеристика складових ОНП.

2.3.1. Профіль ОНП визначає її характерні риси, місце в освітньому просторі, співвідношення з тематикою наукових досліджень.

Він розробляється для полегшення розуміння ОНП зацікавленими сторонами: вступниками на навчання, здобувачами вищої освіти, роботодавцями, дослідниками, викладачами, випускниками, професіоналами,

керівниками закладів вищої освіти (наукових установ), агенціям забезпечення якості, органам ліцензування й акредитації тощо.

Дані профілю ОНП є частиною інформаційного пакету Інституту, на основі якого формується додаток до диплома європейського зразка.

Профіль освітньої програми складається з таких елементів:

- титул;
- преамбула;
- перелік розробників;
- дата і номер протоколу засідання вченої ради Інституту щодо затвердження освітньої-наукової програми;
- інформація про врахування пропозицій зацікавлених сторін;
- загальна характеристика;
- повна назва Інституту та структурного підрозділу;
- рівень вищої освіти;
- освітній ступінь, що присуджується;
- назва галузі знань;
- назва спеціальності;
- спеціалізація;
- офіційна назва освітньої-наукової програми;
- орієнтація програми;
- тип диплома та обсяг програми;
- опис предметної сфери;
- основний фокус програми та спеціалізації;
- форми навчання;
- освітня кваліфікація, що присвоюється;
- кваліфікація в дипломі;
- особливості та відмінності ОНП;
- акредитація;
- цикл/рівень вищої освіти;
- передумови;
- мова викладання;
- мета освітньої-наукової програми;
- працевлаштування та академічні права (придатність до працевлаштування, подальшого навчання);
- навчальне середовище (викладання, навчання, оцінювання);
- атестація здобувачів вищої освіти (форми атестації здобувачів вищої освіти, вимоги до заключної кваліфікаційної роботи (за наявності));
- програмні компетентності (інтегральні, загальні, фахові);
- програмні результати навчання (у когнітивній, афективній, психомоторній сферах);
- ресурсне забезпечення реалізації програми:
  - характеристика кадрового забезпечення;
  - характеристика матеріально-технічного забезпечення;

- характеристика навчально-методичного забезпечення;
  - характеристика інформаційного забезпечення;
- академічна мобільність;
- національна кредитна мобільність;
- міжнародна кредитна мобільність;
- вимоги професійних стандартів (у разі їхньої наявності - повна назва професійного стандарту).

2.3.2. Перелік освітніх компонентів (у тому числі перелік навчальних дисциплін) відображає розподіл ОНП на окремі освітні компоненти та логічну послідовність їх вивчення, які можуть складатися з одного або кількох модулів, інших типів складових навчального курсу, дослідницьких проектів, семінарських занять та інших відповідних навчальних заходів.

Перелік включає назви навчальних дисциплін (обов'язкових та за вибором здобувача вищої освіти) і кваліфікаційних робіт та їх обсяг у кредитах ЄКТС з розподілом за навчальними семестрами.

2.3.3. Матриці відповідності. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам ОНП є відображення структурно-логічних зв'язків між змістом ОНП (переліком навчальних дисциплін) і запланованими програмними компетентностями.

Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентами ОНП є відображенням структурно-логічних зв'язків між змістом ОНП і запланованими програмними результатами.

2.3.4. Графік освітнього процесу та навчальний план. Інститут на підставі освітньо-наукової програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який включає графік освітнього процесу (додаток 2) та план навчального процесу (додаток 3), який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, форми поточного і підсумкового контролю.

Для конкретизації планування освітнього процесу на кожний семестр складається робочий навчальний план, що затверджується директором Інституту.

Графік освітнього процесу. Графік освітнього процесу за денною формою навчання розробляється із врахуванням того, що навчальний рік в Інституті розпочинається 15 вересня і включає осінній та весняний семестри, екзаменаційні сесії, канікулярну відпустку.

У графіку освітнього процесу час на виконання дисертаційної роботи не планується.

Вивчення всіх навчальних дисциплін завершується складанням іспиту або заліку.

По завершенню навчання аспіранти складають іспит зі спеціальності «Агрономія».

Навчальний план. На підставі освітньо-наукової програми розробляється навчальний план, який містить відомості про галузь знань, спеціальність і спеціалізацію, освітньо-науковий рівень, кваліфікацію, нормативний термін навчання, графік освітнього процесу, розділи теоретичної, практичної підготовки, блок обов'язкових навчальних дисциплін (навчальні курси, практики із вказаними кредитами ЄКТС і навчальними годинами), дані про кількість і форми семестрового контролю, атестації в екзаменаційній комісії, загальний бюджет навчального часу за весь нормативний термін навчання та його поділ на аудиторний навчальний час та час, відведений на самостійну роботу, а також поділ бюджету аудиторного навчального часу за окремими формами занять з кожної навчальної дисципліни та за весь термін навчання загалом.

Навчальний план розробляється на весь нормативний термін навчання проектною групою. Розроблений навчальний план розглядається на засіданні відділу сільськогосподарської мікробіології та вченої ради Інституту та затверджується директором Інституту.

Розподіл дисциплін у навчальних планах. У навчальних планах підготовки аспірантів обсяги навчальних дисциплін розподіляються так: обов'язкові, вибіркові.

Обов'язкові дисципліни – 75 % загального обсягу навчального навантаження студента (їх перелік, обсяги та форми атестації визначаються стандартами вищої освіти, вимогами МОН України у межах відповідної спеціальності та включаються у навчальний план підготовки у повному обсязі).

Дисципліни за вибором аспірантів – 25 % загального обсягу навчального навантаження аспірантів (їх перелік, форми вивчення (аудиторна чи самостійна) та атестації визначаються проектною групою та затверджуються вченою радою Інституту. Вони включаються до розклад занять з підготовки докторів філософії залежно від вибору аспірантів.

Обсяги навчальних дисциплін мають бути кратними цілому числу кредитів ЄКТС, мінімальний обсяг навчальної дисципліни – 3 кредити ЄКТС, кількість дисциплін на навчальний рік – не більше 7.

Перелік обов'язкових дисциплін навчального плану підготовки докторів філософії є однаковими для всіх аспірантів, що навчаються за одним навчальним планом.

Формування переліку вибіркових дисциплін. Вибіркові дисципліни обираються аспірантом з альтернативного списку предметів на початку навчального року за відповідною заявою, яка подається до аспірантури не пізніше 2 місяців після зарахування. Ці дисципліни включаються до робочого навчального плану підготовки здобувачів ступеня доктора філософії залежно від вибору аспірантів. При цьому аспіранти вибирають навчальні дисципліни, що пропонуються і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням із своїм науковим керівником.

Порядок формування вибіркової складової індивідуального

навчального плану здобувача вищої освіти Інституту описаний в Положенні «Про вибіркові дисципліни в Інституті сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН».

2.3.5. Навчально-методичне забезпечення. Навчально-методичне забезпечення навчальних дисциплін складається з

- навчально-методичних комплексів дисциплін, у т.ч. робочих програм навчальних дисциплін, підручників та навчальних посібників;
- правил оформлення й критерії оцінювання різних видів навчальних і науково-дослідних робіт;
- вимог до кваліфікаційної роботи – дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії;
- положення про порядок захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії;

Навчально-методичне забезпечення розробляється для всіх дисциплін, передбачених навчальним планом, затверджується, оновлюється і оприлюднюється згідно з чинними нормативним актам Інституту в цій сфері.

2.3.6. Документи, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу. До документів, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу відносяться: "Положення про організацію освітнього процесу при підготовці здобувачів вищої освіти на III освітньо-науковому рівні – доктора філософії", "Положення про забезпечення якості освітнього процесу", Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність", Положення про іспити та заліки", "Положення про вибіркові дисципліни", Положення "Про порядок захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії в разових спеціалізованих вчених рада" та інші навчально-методичні документи Інституту.

2.3.7. Інші документи портфоліо.

1. Відомості про кількісні та якісні показники кадрового забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти (склад проектної групи, склад науково-педагогічних працівників, які забезпечують навчальний процес).

2. Відомості про кількісні та якісні показники матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти (забезпечення приміщеннями, обладнання лабораторій, інформація про соціальну інфраструктуру).

3. Відомості про навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти (комплекс навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін).

4. Відомості про інформаційне забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти.

5. Порівняльна таблиця дотримання кадрових і технологічних вимог щодо матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти.

3. ОБСЯГИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА ТРИВАЛІСТЬ НАВЧАННЯ

3.1. Освітньо-наукова (аспірантська) програма складається з освітньої та наукової складових. Освітня складова освітньо-наукової програми ІСМАВ НААН складається з 34 кредитів ЄКТС і підлягає ліцензуванню (функція МОН України) та акредитації (функція НАЗЯВО).

Освітньо-наукова програма аспірантури вищого навчального закладу (наукової установи) має включати не менше чотирьох складових, що передбачають набуття аспірантом таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

- здобуття глибоких знань із спеціальності (групи спеціальностей), за якою (якими) аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку (орієнтовний обсяг такої освітньої складової становить не менш як 12 кредитів ЄКТС);

- оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору (орієнтовний обсяг такої освітньої складової становить чотири — шість кредитів ЄКТС);

- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності (орієнтовний обсяг такої освітньої складової становить не менш як шість кредитів ЄКТС);

- здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності (рекомендований обсяг такої навчальної складової становить шість — вісім кредитів ЄКТС).

Наукова складова включає, зокрема, підготовку і захист дисертації, а також виконання інших вимог (наприклад публікацію статей, апробацію результатів на наукових конференціях), визначених у Порядку присудження наукових ступенів (чинний документ, затверджений МОН України).

Наукова складова освітньо-наукової програми оформляється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є невід'ємною частиною навчального плану аспірантури.

3.2. Тривалість навчання за освітніми програмами підготовки складає:

- за денною формою навчання – 4 роки;

3.3. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин, навантаження одного навчального року за денною формою навчання в ІСМАВ НААН – для 1 курсу – 19 кредитів ЄКТС, для 2 курсу – 12 кредитів ЄКТС, 4 курсу – 3 кредити ЄКТС.

4. ПОРЯДОК РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Розроблення освітньо-наукової програми. Нова ОНП розробляється на основі стандартів освітньої діяльності та стандартів вищої освіти з урахуванням вимог професійних стандартів у відповідній професійній області (за наявності останніх).

Розроблення нової ОНП містить такі етапи:

4.1. *І етап. Формування проектної групи та призначення гаранта освітньої програми.* Нова ОНП розробляється за ініціативою керівництва Інституту, або ініціативної групи з числа наукових працівників.

Розробці нової ОНП передують порівняльний аналіз її ініціаторів аналогічних спрямувань, що діють в провідних зарубіжних і вітчизняних ЗВО – їх тривалості, переліку навчальних дисциплін, рівня викладання та ін.

Розроблення, моніторинг та перегляд кожної ОНП здійснюється *проектними групами*.

Проектні групи формуються окремо за кожною ОНП на період її розроблення, моніторингу, перегляду, проведення процедур зовнішнього оцінювання (ліцензування, акредитація), самооцінювання або інших необхідних процедур.

Склад проектної групи ОНП затверджується наказом директора Інституту за поданням заступника директора з наукової роботи на підставі пропозицій випускового відділу.

Проектна група повинна складатися з наукових працівників, які працюють у закладі освіти за основним місцем роботи та мають кваліфікацію відповідно до спеціальності і не входять (входили) до жодної проектної групи такого або іншого закладу вищої освіти в поточному семестрі (крім проектної групи з цієї ж спеціальності в даному навчальному закладі).

Для освітньо-наукового ступеня доктора філософії у складі повинні бути не менш як три особи, які мають науковий ступінь та вчене звання, з них не менше двох докторів наук та/або професорів.

З метою забезпечення участі в розробці, моніторингу та перегляду ОНП зацікавлених сторін рекомендується включати до складу проектної групи їх представників (роботодавців, органів студентського самоврядування, професіоналів тощо) або залучати до діяльності проектної групи в інших формах.

Одна й та ж сама особа може бути членом декількох проектних груп.

Очолює проектну групу її керівник – гарант освітньої програми, НПП чи НП, який має науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною або спорідненою до ОНП спеціальністю зі стажем науково-педагогічної та/або наукової роботи не менше 10 років.

Керівник проектної групи не може в поточному навчальному році одночасно керувати іншими проектними групами, за винятком керівництва проектними групами за різними рівнями вищої освіти в межах однієї спеціальності в даному закладі вищої освіти.

Гарант освітньої програми може бути керівником лише однієї ОП.

Дострокове припинення роботи й призначення нового гаранта ОНП і членів проектної групи здійснюється на підставі наказу директора Інституту.

При розробці спільної ОНП створюється проектна група, до складу якої входять представники всіх учасників-партнерів, які беруть участь в реалізації нової спільної ОНП.

У цьому випадку проектна група повинна забезпечити облік вимог усіх сторін, які будуть забезпечувати її реалізацію, у тій мірі, в якій кожна зі сторін забезпечує внесок у ОНП.

Так, при розробленні програми подвійних дипломів слід враховувати не тільки змістовну відповідність навчальних планів, але й вимоги щодо обсягу окремих компонентів ОНП, поточного контролю, підсумкової атестації й планованих навчальних результатів, які передбачає кожен з учасників-партнерів, що видає документи про освіту та кваліфікацію.

Проектні групи виконують такі завдання:

- обирають вид ОНП;
- встановлюють актуальність ОНП;
- формують профіль програми;
- визначають форми навчання та організації освітнього процесу;
- визначають освітні компоненти;
- розробляють навчальний план та інші нормативні документи, що організаційно супроводжують процес підготовки здобувачів вищої освіти за відповідною ОНП;
- дають завдання випусковому відділу Інституту на розроблення навчально-методичного забезпечення ОНП;
- здійснюють аналіз відповідності ОНП Ліцензійним умовам;
- узагальнюють пропозиції та формують рекомендації з вдосконалення існуючої ОНП;
- беруть участь у моніторингу ОНП (узагальнюють пропозиції та рекомендації, здійснюють самообстеження та самооцінювання) та періодичному перегляді ОНП;
- спільно з завідуючим аспірантурою Інституту та приймальною комісією забезпечують внесення відомості щодо ОНП та навчальних планів до ЄДЕБО;

- здійснюють контроль за реалізацією ОНП науково-педагогічними працівниками та лабораторіями Інституту.

За запитом проектної групи відповідні служби Інституту зобов'язані надати у визначений гарантом ОНП строк відомості, необхідні для розроблення ОНП.

Координацію діяльності усіх проектних груп Інституту здійснює заступник директора з наукової роботи.

4.2. II етап. Аналіз актуальності ОП та оцінювання достатності наявних ресурсів. Аналіз актуальності ОНП полягає у встановленні суспільної потреби в ОП, її потенціалі шляхом консультацій із зацікавленими сторонами (здобувачами вищої освіти, випускниками Інституту, роботодавцями, науковою спільнотою, професіоналами тощо), з'ясуванні виконання основних умов її запровадження.

Проектна група проводить аналіз ринку освітніх послуг і можливості позиціонування на ньому ОП, аналіз ринку праці, на який орієнтована нова ОП, можливостей майбутнього працевлаштування для потенційних випускників.

Проектна група, виходячи з прогнозованої структури ОП, з врахуванням Ліцензійних умов, за результатами консультацій з профільними службами Інституту здійснює попередню загальну оцінку достатності наявних ресурсів (кадрових, фінансових, організаційних тощо) для її реалізації та потреби залучення зовнішніх ресурсів.

4.3. III етап. Визначення профілю ОП. Профіль програми складається проектною групою як короткий документ, створений для представлення в усталеній формі загальної інформації про ОНП.

Визначення профілю полягає у визначенні мети ОНП (до двох речень), загальних та фахових програмних компетентностей, які повинні бути досягнуті в результаті навчання, кінцевих (програмних) результатів навчання з урахуванням положень Національної рамки кваліфікацій, вимог стандартів вищої освіти та встановлення необхідного обсягу ОНП у кредитах ЄКТС.

При формулюванні програмних компетентностей та результатів навчання слід забезпечити активну роль представників ринку праці в процесі формування компетентнісного опису моделі майбутнього фахівця.

Програмні компетентності (загальні, спеціальні) визначають специфіку ОНП. Компетентності випускника відображають погляд роботодавця (замовника) на освітню та професійну підготовку потенційного працівника.

Основою для формулювання програмних компетентностей ОНП є перелік компетентностей стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю (за наявності). Цей перелік може бути доповнений декількома (не більше 2-3) компетентностями, що визначаються специфікою потреб регіонального або секторального ринку праці (цільовий запит роботодавців).

Інтегральні та загальні компетентності визначені Національною рамкою кваліфікацій і описані за кваліфікаційними рівнями (9 – доктор філософії).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності, як правило, поділяють на три види (в предметній області):

- знання й розуміння,
- когнітивні уміння та навички,
- практичні навички.

Багато наводити коментар до кожної компетентності. Набір фахових компетентностей має відповідати визначеному рівню ОНП.

Програмні результати навчання – узгоджений набір 15-25 тверджень, які зазначають, що здобувач вищої освіти має знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення навчання за ОНП.

При формулюванні програмних результатів навчання рекомендується враховувати міжнародні зразки (формулювання), наприклад, розроблені в проекті Тюнінг.

Набір програмних результатів навчання є однаковим для всіх здобувачів вищої освіти за ОНП певного рівня. Перелік програмних результатів навчання має корелюватися з визначеним переліком загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей.

При розробленні програмних результатів навчання варто врахувати, що:

- результати навчання характеризують те, що здобувач вищої освіти повинен продемонструвати після успішного завершення освітньої програми (демонстрація знань, умінь, здатності виконувати тощо);
- повний набір програмних результатів навчання виражає характерні особливості ОНП; якщо серед них є результати, характерні також і для інших ОНП, їх доцільно виділити окремо.

Формулюванню програмних результатів супроводжує вироблення чітких критеріїв оцінювання сформульованого результату.

Кореляція результатів навчання програмним компетентностям перевіряється за допомогою матриці відповідності програмних компетентностей програмним результатам навчання за ОНП.

4.4. IV етап. Визначення змісту ОП та розроблення навчального плану. Визначення змісту освітньої-наукової програми охоплює такі етапи:

- 1) складання переліку освітніх компонентів ОНП;
- 2) обрання освітніх технологій і розроблення навчального плану;
- 3) розроблення програм навчальних дисциплін.

На підставі програмних компетентностей та програмних результатів навчання проектна група:

- визначає загальний бюджет часу – обсяг кредитів ЄКТС, необхідних для досягнення зазначених результатів, який необхідно розподілити;

- здійснює структурування результатів навчання (навчальних дисциплін, інших складових навчального курсу, дослідницьких проектів, лабораторних робіт та інших відповідних навчальних заходів) та розподіляє кредити ЄКТС, необхідні для досягнення зазначених результатів.

При призначенні кредитів ЄКТС освітнім компонентам ОП слід віддавати перевагу стандартизованому підходу, коли обсяг кожного компонента є стандартним або кратним (модуль) на відміну від індивідуального підходу, коли обсяг кредитів ЄКТС для освітнього компоненту є довільним і залежить від переліку та складності результатів навчання, опису прогнозованої навчальної діяльності, оцінки навантаження, обговорення викладацьким складом.

Визначення кількості кредитів ЄКТС для освітнього компонента здійснюється шляхом оцінки навантаження, необхідного для досягнення результатів навчання.

Мінімальна кількість кредитів ЄКТС для освітнього компоненту складає 3 кредити ЄКТС. Кількість освітніх компонентів на семестр – не більше 14. Проектним групам слід запобігати надмірній фрагментації освітніх компонентів.

Слід стандартизувати освітні компоненти з метою гнучкості, мобільності, формування міждисциплінарних траєкторій навчання.

Визначення компетентностей та формулювання результатів навчання для кожного освітнього компоненту. Виходячи з програмних компетентностей та програмних результатів навчання, проектна група має сформулювати результати навчання, які повинні бути досягнуті в межах кожного освітнього компонента.

Визначення підходів до викладання, навчання та оцінювання. Проектна група має погодити спосіб найкращого розвитку та оцінювання компетентностей і досягнення бажаних результатів навчання, а також передбачити різноманітні підходи до навчання, викладання та оцінювання.

Перевірка охоплення ключових загальних та предметно-спеціалізованих компетентностей. Проектна група має перевірити розвиток ключових загальних і спеціальних компетентностей, а також перевірити, чи всі програмні ключові загальні та спеціальні компетентності охоплюються одиницями освітньої програми.

Проектні групи мають провести тест щодо узгодження результатів навчання та програмних компетентностей:

- узгодження програмних результатів навчання з Національною рамкою кваліфікацій;
- узгодження програмних результатів навчання зі стандартами вищої освіти;
- узгодження результатів вивчення навчальної дисципліни з програмними результатами навчання (Матриця відповідності програмних результатів навчання освітнім компонентам освітньої програми);
- узгодження дисциплінарних результатів навчання з програмними компетентностями (Матриця відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам освітньої програми);
- узгодження методів викладання з відповідними результатами навчання для досягнення бажаних результатів навчання;

- узгодження методів оцінювання відповідно з дисциплінарними та програмними результатами навчання.

Обрання освітніх технологій та розроблення навчального плану. Внесення проектною групою узгоджених результатів навчання до освітньої програми та відповідних навчальних дисциплін – до навчальних планів підготовки фахівців є обов'язковим. Відповідно до профілю освітньої програми та переліку її освітніх компонентів проектна група розробляє навчальний план ОНП.

При цьому слід враховувати, що обсяг аудиторної роботи здобувачів вищої освіти встановлюється в межах від 1/3 до 2/3 обсягу 1 кредиту ЄКТС, решта обсягу призначається для їх самостійної роботи.

При проектуванні кадрового забезпечення ОНП проектна група має узгодити свої пропозиції щодо складу НПП для викладання дисциплін, внесених у проект навчального плану, з лабораторіями, у яких працюють такі НПП.

Розроблення програм навчальних дисциплін. Програми навчальних дисциплін за завданнями проектних груп розробляються підрозділами згідно з вимогами розроблених освітніх програм.

Органи аспірантського самоврядування можуть надавати пропозиції та зауваження щодо змісту програм навчальних дисциплін.

Програма навчальної дисципліни розробляється на термін дії навчального плану, за необхідності до неї можуть вноситись зміни. З метою забезпечення цілісності освітнього матеріалу, забезпечення професійної спрямованості змісту навчання, попередження дублювання, врахування міждисциплінарних зв'язків програми навчальних дисциплін розглядаються вченою радою Інституту.

На підставі робочої програми навчальної дисципліни на поточний навчальний рік у лабораторіях розробляється навчально-методичне забезпечення.

4.5. V етап. Розроблення системи оцінювання якості освітньої програми з метою її удосконалення

За якість освітньої програми відповідальність несуть проектна група, а також НПП чи НП, які її реалізують. З метою контролю за якістю освітніх програм та їх вдосконалення проводяться різні процедури оцінювання та визнання якості ОНП: зовнішні, внутрішні й непрямі.

Основними процедурами зовнішнього оцінювання та визнання якості ОНП є:

- акредитація освітніх програм (документ про вищу освіту видається лише за акредитованою відповідно до цього Закону освітньою програмою (п.6 ст.7 ЗУ "Про вищу освіту");

- сертифікація освітніх програм – процедура встановлення відповідності якісних характеристик освітніх програм певним стандартам якості організації, що сертифікує ОНП;

- міжнародна експертиза освітніх програм – процедура оцінювання якості ОНП визнаними і авторитетними міжнародними експертами в тій науково-освітній галузі, в якій реалізується така ОНП.

Для всіх ОНП рекомендується регулярно проводити оцінку підготовки фахівців і затребуваних компетентностей (результатів навчання) з точки зору роботодавців, а також затребуваних результатів навчання з точки зору випускників. Процедурою такої оцінки є опитування роботодавців та випускників (анкетування, інтерв'ювання, соціологічне дослідження тощо).

Основними процедурами внутрішньої оцінки якості ОНП є самообстеження освітньої програми, яке може проводитися як в рамках процедур зовнішнього оцінювання якості (акредитації будь-якого виду, міжнародної експертизи), так і з ініціативи гаранта ОНП з метою планових процедур контролю якості.

Самообстеження може проводитися проектною групою за рішенням гаранта освітньої програми. Результати проведеного самообстеження оформлюються у формі звіту про результати самообстеження.

Звіт про результати самообстеження ОНП готується членами проектної групи і узгоджується з усіма залученими до цієї процедури учасниками; звіт повинен містити висновки про якість ОНП і пропозиції щодо її вдосконалення, включаючи, за необхідності, пропозиції щодо внесення змін до ОНП, модернізації ОНП і/або прийняттю інших управлінських рішень.

Звіт про результати самооцінювання затверджується на засіданні вченої ради Інституту.

Внесення в ОНП змін, що відносяться до компетенції вченої ради Інституту, затверджується на засіданні вченої ради Інституту на підставі рекомендацій, наданих гарантом освітньої програми.

5. ПОРЯДОК ЗАТВЕРДЖЕННЯ, ВІДКРИТТЯ, АКРЕДИТАЦІЇ ТА ЗАКРИТТЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

5.1. Затвердження ОП. Всі нові ОНП мають пройти єдиний порядок затвердження, що містить їх послідовний розгляд такими підрозділами:

– проектною групою, позитивне рішення якої є підставою для передачі матеріалів на засідання випускового відділу;

– випусковим відділом, позитивне рішення якого є підставою для передачі матеріалів заступнику директора з наукової роботи;

– заступник директора з наукової роботи здійснює перевірку збалансованості та реалістичності програми, раціональності розподілу кредитів, повноту документального забезпечення та відповідність освітньої програми Ліцензійним умовам. Його позитивне рішення є підставою для передачі матеріалів на розгляд вченої ради Інституту;

– вченою радою Інституту.

Перелік документів, необхідних для відкриття освітньої-наукової програми, що подаються на засідання вченої ради Інституту:

– копія наказу директора Інституту про затвердження складу проектної групи;

- освітньо-наукова програма (додаток 1);
- графік навчального процесу (додаток 2);
- навчальний план підготовки аспірантів (додаток 3);
- зовнішня рецензія потенційного роботодавця галузі.

За результатами розгляду освітньої програми вчена рада Інституту може прийняти рішення про її затвердження, направлення на доопрацювання або про відмову у затвердженні.

Навчальний план підготовки фахівців з вищою освітою затверджується рішенням вченої ради Інституту і підписується директором Інституту. Підпис директора скріплюється печаткою Інституту.

5.2. Відкриття ОП та набір здобувачів вищої освіти. Набір здобувачів вищої освіти на навчання за ОНП здійснюється приймальною комісією Інституту централізовано, згідно з Правилами прийому до Інституту.

Освітньо-наукова програма може бути внесена до Правил прийому і на навчання за неї може бути оголошено набір здобувачів вищої освіти лише за умови затвердження ОНП і наявності ліцензії на здійснення освітньої діяльності (орієнтовно до 1 грудня поточного року) за спеціальністю, в рамках якої відкривається освітньо-наукова програма.

Якщо на ОНП не здійснено набір здобувачів вищої освіти у зв'язку з її недостатньою затребуваністю, то проектна група може в подальшому:

- відмовитися від її реалізації;
- провести удосконалення ОНП з метою підвищення її конкурентоспроможності та привабливості на ринку освітніх послуг, надати матеріали удосконалення вченій раді Інституту.

У разі схвалення проведеного удосконалення вченою радою Інституту набір здобувачів вищої освіти на навчання за удосконаленою ОНП здійснюється приймальною комісією Інституту в наступному календарному році.

5.3. Акредитація освітньої програми. Інститут подає до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти такі матеріали для акредитації в електронному вигляді, засвідчені кваліфікованим електронним підписом відповідальної особи або кваліфікованою електронною печаткою установи:

- 1) заяву про проведення акредитації освітньо-наукової програми;
- 2) затвержені в установленому порядку ОНП та навчальний план за цією програмою;
- 3) відомості про самооцінювання ОНП відповідно до Критеріїв та документи, що підтверджують наведену в них інформацію;
- 4) рецензії та відгуки роботодавців (за наявності).

Відомості про самооцінювання освітньо-наукової програми готує науково-педагогічний або науковий працівник - гарант освітньої програми,

визначений за наказом керівника Інституту відповідальним за реалізацію цієї освітньої програми. За відсутності відповідного наказу гарантом освітньої програми вважається керівник відповідної проєктної групи, призначений закладом відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності.

Упродовж п'яти робочих днів із дня реєстрації заяви про проведення акредитації відповідно до «Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (наказ МОН № 977 від 11.07.2019) призначається склад експертної групи, яка проводить акредитаційну експертизу.

За результатами вивчення відомостей про самооцінювання та інформації, зібраної під час виїзду до закладу вищої освіти, експертна група складає обґрунтований звіт про результати акредитаційної експертизи (далі – звіт), який подається до Національного агентства не пізніше ніж за десять робочих днів після завершення роботи безпосередньо в установі в електронному вигляді.

Секретаріат Національного агентства впродовж двох робочих днів надсилає звіт в електронному вигляді керівнику закладу вищої освіти.

Керівник закладу вищої освіти має право впродовж трьох робочих днів із дня отримання звіту надати Національному агентству мотивовані зауваження до звіту, які можуть містити, у тому числі, відомості щодо порушення експертною групою процедури проведення акредитації.

Відповідна галузева експертна рада (далі – ГЕР) готує проєкт експертного висновку, голова ГЕР призначає доповідача з числа членів відповідної ГЕР.

Доповідач на основі матеріалів акредитаційної справи впродовж трьох робочих днів із дня його призначення забезпечує підготовку проєкту експертного висновку ГЕР, який має містити обґрунтовану пропозицію щодо прийняття Національним агентством рішення щодо акредитації чи відмови.

Акредитаційна справа та проєкт експертного висновку розглядаються на засіданні ГЕР, яке ухвалює одне з таких рішень:

- 1) про схвалення експертного висновку ГЕР і направлення акредитаційної справи на розгляд Національного агентства;
- 2) про подання Національному агентству обґрунтованої пропозиції щодо призначення повторної акредитаційної експертизи.

Для забезпечення відкритості та прозорості акредитаційного процесу:

1) на офіційному вебсайті установи оприлюднюються:

- відомості про самооцінювання освітньої програми, що розміщуються не пізніше ніж за 5 робочих днів із дня подання до Національного агентства матеріалів на акредитацію;
- рішення про акредитацію або відмову в акредитації освітньої програми, експертний висновок відповідної ГЕР, звіт експертної групи, що оприлюднюються впродовж 10 робочих днів після прийняття рішення Національним агентством;

2) на офіційному вебсайті Національного агентства публікуються:

- наказ про затвердження складу експертної групи для проведення акредитаційної експертизи, що розміщується не пізніше наступного робочого дня після його підписання;
- рішення про акредитацію або відмову в акредитації освітньої програми, експертний висновок відповідної ГЕР, звіт експертної групи, що оприлюднюється впродовж 10 робочих днів після прийняття рішення Національним агентством.

Відповідно до частини третьої статті 25 Закону України «Про вищу освіту» протягом 3 робочих днів з дня прийняття рішення про акредитацію освітньої програми Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти видає відповідний сертифікат.

Сертифікат про акредитацію вперше видається за кожною акредитованою освітньою програмою строком на п'ять років, а при другій та наступних акредитаціях – строком на 10 років. Інформація про видачу сертифіката вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

Форма сертифіката про акредитацію, порядок його оформлення, переоформлення, видачі, зберігання та обліку затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Сертифікат підтверджує відповідність освітньої програми за певною спеціальністю та рівнем вищої освіти стандартам вищої освіти і дає право на видачу документа про вищу освіту державного зразка за акредитованою освітньою програмою.

5.4. Закриття ОП. Освітня програма може бути вилучена з переліку ОП, що реалізуються в Інституті, за таких умов:

- з ініціативи лабораторій, при їх відмові від реалізації ОП;
- з ініціативи Інституту (за поданням приймальної комісії), у разі відсутності набору здобувачів вищої освіти на навчання за ОП протягом 2 років;
- у разі переформатування ОП. У цьому випадку об'єднана або роз'єднана освітня програма розробляється і проходить затвердження як нова, а за тими освітніми програмами, що реалізувалися до переформатування, припиняється набір здобувачів вищої освіти на навчання. Після завершення навчання здобувачів вищої освіти на останньому курсі (році) освітня програма вилучається з переліку ОП, що реалізуються в Інституті;
- з ініціативи Інституту (за поданням гаранта), якщо в результаті будь-якої з процедур зовнішньої або внутрішньої оцінки якості освітньої програми отримано висновки про її низьку якість.

Рішення про вилучення освітньої програми з числа ОП, що реалізуються в Інституті, приймає вчена рада Інституту.

6. ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ, МОНІТОРИНГУ ТА ПЕРІОДИЧНОГО ПЕРЕГЛЯДУ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

6.1. *Порядок реалізації освітньої програми.* Порядок реалізації освітньої програми визначається Положенням про організацію освітнього процесу. Для планування освітнього процесу на кожний навчальний рік аспірантурою разом із випусковим відділом складається робочий навчальний план за кожною ОНП. У робочому навчальному плані обумовлюються щорічні особливості організації освітнього процесу для кожної ОНП та зміст варіативної частини (блоку дисциплін за вільним вибором здобувачів вищої освіти).

6.2. *Управління освітньою програмою.* Управління освітньо-науковою програмою здійснюється на адміністративному та академічному рівнях.

Адміністративне управління ОНП здійснює апарат управління.

До функцій адміністративного управління ОНП відносяться:

- організація та управління матеріально-технічним і інфраструктурним забезпеченням;

- інформаційне та навчально-методичне забезпечення в частині надання доступу до інформаційних, бібліотечних та інших загальних ресурсів,

- профорієнтаційна робота з потенційними вступниками;

- взаємодія з випускниками, роботодавцями, професіоналами тощо;

- рекомендації щодо складу екзаменаційних комісій;

- координація забезпечення якості освітньої програми;

- організація проведення самооцінювання освітньої програми.

Академічне управління освітньо-науковою програмою здійснює гарант ОНП.

Завданнями академічного управління ОНП є:

1) організація колегіального розроблення освітньо-наукової програми (профілю, навчальних планів, матриць відповідностей, методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу, включаючи програми навчальних дисциплін, науково-дослідних семінарів, підсумкових випробувань тощо, оціночних засобів);

2) здійснення контролю за якістю роботи НПП та НП, які забезпечують реалізацію ОНП;

3) аналіз і впровадження кращого досвіду світової та вітчизняної вищої освіти у зміст і технологію реалізації ОНП;

4) взаємодія з науково-дослідними підрозділами Інституту з питань проектної, дослідницької роботи;

5) виявлення здобувачів вищої освіти, схильних до академічної кар'єри, і організація роботи з ними;

6) взаємодія з роботодавцями та випускниками для уточнення вимог до компетентностей випускника і оцінки обраних технологій реалізації ОП і якості підготовки фахівців;

7) підготовка освітньо-наукової програми до процедур оцінки якості (включаючи акредитацію, сертифікацію, експертизу).

6.3. Моніторинг освітньої програми. Моніторинг освітньо-наукової програми здійснюється з метою визначення, чи є призначення кредитів, означені результати навчання та розраховане навчальне навантаження досяжними, реалістичними та адекватними. Моніторинг здійснюється, як правило, проектною групою. До здійснення моніторингу можуть долучатися експерти: НПП та НП, професіонали-практики, здобувачі вищої освіти. Суттєвим елементом для перевірки та перегляду призначення кредитів є зворотний зв'язок із зацікавленими сторонами. Проектна група має інформувати здобувачів вищої освіти і НПП та НП про мету моніторингу та спосіб його здійснення, щоб забезпечити точність та високий відсоток наданих відповідей.

Моніторинг може проводитися у різний спосіб – анкетування, опитування, інтерв'ювання (у тому числі здобувачів вищої освіти та випускників з метою аналізу їх власного досвіду), моніторинг досягнутих результатів, оцінювання ОНП на відповідність критеріям забезпечення якості освітніх програм тощо. Мають бути використані також дані про час завершення та результати оцінювання програм та їх компонентів. Систему обов'язкових методів і засобів моніторингу визначає вчена рада Інституту за поданням проектних груп.

Анкета освітньо-наукової програми складається з основних критеріїв забезпечення якості, кожний критерій оцінюється за рівнями: задовольняє, частково задовольняє, не задовольняє. У процесі моніторингу відбувається збір даних за зазначеними позиціями з коментарями.

Для формулювання висновку за результатами моніторингу освітньої програми використовується дворівнева шкала:

- висока якість – освітня програма має високий рівень досягнення результатів;
- неналежна якість – освітня програма має серйозні недоліки.

6.4. Основні критерії забезпечення якості освітніх програм.

Якість освітньої діяльності та якість вищої освіти забезпечується системою внутрішнього забезпечення якості освіти ІСМАВ НААН, яка включає:

- принципи та процедури забезпечення якості вищої освіти;
- здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- періодичне оцінювання здобувачів вищої освіти, та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті та в будь-який інший спосіб;
- забезпечення підвищення кваліфікації наукових і науково-педагогічних працівників;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;

- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату.

6.5. Розвиток освітньої програми та вимоги до НПП та НП, які її реалізують. Вимоги до розвитку освітньої програми та НПП, які її реалізують:

- розвиток є безперервним процесом;
- до розвитку залучені здобувачі вищої освіти і роботодавці;
- НПП та НП, які реалізують освітню програму, ознайомлені з її цілями та своєю ролі у їх досягненні;
- для усунення недоліків реалізується відповідний план дій;
- система зворотного зв'язку (за участю здобувачів вищої освіти, випускників, роботодавців, викладачів) є ефективною, а її результати прикладними;
- кваліфікація НПП та НП, які реалізують освітню програму, відповідає вимогам, встановленим законодавством;
- НПП та НП, які реалізують освітню програму, мають відповідний рівень викладацької та дослідницької компетентності;
- НПП та НП, які реалізують освітню програму, беруть участь у наукових дослідженнях і розробках;
- система розвитку персоналу є ефективною: НПП та НП, які реалізують освітню програму, мають можливості для самовдосконалення та саморозвитку;
- запрошені НПП та НП (у тому числі із закордонних закладів вищої освіти) можуть бути залучені до викладання у межах освітніх програм;
- НПП та НП, які реалізують освітню програму, регулярно використовують у подальшому свої знання та навички поза Інститутом та беруть участь у конференціях;
- кількість штатних НПП та НП визначається на основі їх обов'язків, обсягів викладання і кількості здобувачів вищої освіти та є цілком достатньою для досягнення цілей і результатів навчання;
- система консультування здобувачів вищої освіти (щодо навчання, проведення досліджень, кар'єри тощо) є ефективною;
- оцінка результатів навчання включає в себе зворотний зв'язок здобувачів вищої освіти, який підтримує їх розвиток;
- здобувачі вищої освіти залучені у процес прийняття рішень на різних інституційних рівнях;

Навчальне середовище Інституту:

- включає всі приміщення, що необхідні для проведення навчання (аудиторії, лабораторії, бібліотека);
- має достатній потенціал, враховуючи кількісний склад аспірантів;
- обладнано відповідно до сучасних вимог (відео-проектори, Інтернет тощо);
- має необхідне обладнання для проведення досліджень.

6. Перегляд освітніх програм. Перегляд освітніх програм з метою їх удосконалення здійснюється у формах оновлення або модернізації. Освітня програма може щорічно оновлюватися в частині усіх компонентів, крім місії (цілей) і програмних навчальних результатів.

Підставою для оновлення ОНП можуть бути:

- зміни у нормативних документах, які регулюють питання змісту освіти за відповідним рівнем та/або спеціальністю, у тому числі прийняття освітніх стандартів;
- ініціатива і пропозиції гаранта освітньої програми та/або НПП та НП, які її реалізують;
- результати оцінювання якості;
- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру і/або інших ресурсних умов реалізації освітньої програми.

Оновлення відображаються у відповідних структурних елементах ОНП (навчальному плані, матрицях, робочих програмах навчальних дисциплін і т.п.).

Навчальні плани підлягають моніторингу та періодичному перегляду (не рідше одного разу за повний курс навчання за освітньою програмою).

Підставою для розробки нових навчальних планів є:

- затвердження Кабінетом Міністрів України нового переліку спеціальностей або внесення змін до чинного переліку;
- затвердження нових стандартів вищої освіти;
- внесення змін до дисциплін циклу самостійного вибору здобувачів вищої освіти (за рішенням вченої ради Інституту).

Модернізація освітньо-наукової програми має на меті більш значну зміну в її змісті та умовах реалізації, ніж при плановому оновленні, і може стосуватися також мети (місії), програмних навчальних результатів. Зміна виду освітньої програми також відноситься до удосконалення.

Модернізація ОНП може проводитися з:

- ініціативи керівництва Інституту у разі незадовільних висновків про її якість в результаті самообстеження або аналізу динаміки набору здобувачів вищої освіти;
- ініціативи гаранта освітньої програми та / або вченої ради за відсутності набору вступників на навчання;
- ініціативи проектної групи з метою врахування змін, що відбулися в науковому професійному полі, в яких реалізується ОНП, а також змін ринку освітніх послуг або ринку праці;

- наявності висновків про недостатньо високу якість за результатами різних процедур оцінки якості ОНП;

Бажано залучення до модернізації освітніх програм представників роботодавців, зовнішніх відносно ОНП експертів (як з професійної спільноти Інституту, так і незалежних). Модернізована освітньо-наукова програма разом з обґрунтуванням внесених до неї змін має пройти затвердження в установленому порядку.

Повторне затвердження освітніх програм відбувається з ініціативи проектної групи або відділу, що реалізує ОНП, у разі її значного оновлення. Значним вважається оновлення складу ОНП (складу дисциплін та їх обсягу в кредитах ЄКТС) більше, ніж на 50 %.

7. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Це Положення вводиться в дію з наступного дня після його затвердження директором.

Відомості про освітньо-наукову програму розміщуються на сайті Інституту в розділі "Аспірантура".

Відповідальними за формування і зберігання паперових версій портфолію ОНП є її гарант.

Відповідальними за повноту й своєчасність розміщення інформації про освітньо-наукову програму на сайті Інституту є завідувач аспірантурою.

Інформація про ОНП вноситься відповідальною особою разом з проектною групою до ЄДБО в електронному вигляді.

**Національна академія аграрних наук України
Інститут сільськогосподарської мікробіології та агропромислового
виробництва**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

Інститут сільськогосподарської мікробіології
та агропромислового виробництва НААН

протокол № __

від «__» _____ 20__ року

Голова вченої ради ІСМАВ НААН,
директор ІСМАВ НААН

_____ ПІБ

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	20 АГРАРНІ НАУКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВО
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	201 АГРОНОМІЯ
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ

ПЕРЕДМОВА

Розроблено проектною групою у складі:

1. ...
2. ...
3. ...

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (за наявності):

- 1.
- 2.
- 3.

Профіль освітньо-наукової програми		
Повна назва ЗВО та структурного підрозділу		Інститут сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН Відділ сільськогосподарської мікробіології
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу		Доктор філософії за спеціальністю
Офіційна назва освітньої програми		
Тип диплома та обсяг програми		Диплом доктора філософії, перший науковий ступінь, 4 академічних роки
Наявність акредитації		
Цикл/рівень		QF for EHEA – третій цикл, EQF for LLL – 8 рівень; НРК України – 9 рівень
Передумова		Наявність ступеня магістра (спеціаліста)
Мова викладення		
Термін дії освітньо-наукової програми		
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньонаукової програми		
A	Мета програми	
B	Характеристика програми	
1	Предметна область (галузь знань)	
2	Фокус програми: загальний/ спеціальний	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти за Законом України «Про вищу освіту», дев'ятий кваліфікаційний рівень Національної рамки кваліфікацій. <u>Загальний:</u> <u>Спеціальний:</u>
3	Орієнтація програми	
4	Особливості програми	<i>Освітня складова програми.</i> <i>Наукова складова програми.</i>
C	Працевлаштування та продовження освіти	

1	Працевлаштування	
2	Продовження освіти	
D	Стиль та методика навчання	
1	Підходи до викладання та навчання	
2	Система оцінювання	<i>Освітня складова програми.</i> <i>Наукова складова програми.</i>
3	Форма контролю успішності навчання аспіранта (здобувача)	<i>Освітня складова програми.</i> <i>Наукова складова програми.</i>
E	Програмні компетенції	
1	Інтегральна компетентність	
2	Загальні (універсальні) ЗК	
3	Спеціальні (фахові) ФК	
F	Програмні результати навчання	
	<i>Професійна підготовка</i>	
	Програмні результати наукової роботи	
	<p><i>Підготовка та публікація наукових статей (кількість яких передбачена відповідними нормативно-правовими актами), монографій, науково-методичних рекомендацій, тез доповідей.</i></p> <p><i>Участь у виконанні бюджетних, госпдоговірних та ініціативних науково-дослідних робіт (тем).</i></p> <p><i>Участь з доповідями на конференціях, семінарах, форумах.</i></p> <p><i>Впровадження результатів дослідження у виробництво та навчальний процес.</i></p> <p><i>Підготовка і публічний захист дисертації на засіданні спеціалізованої вченої ради.</i></p>	
G	Ресурсне забезпечення реалізації програми	
1	Кадрове забезпечення	
2	Інструменти та обладнання	
3	Навчально-	

	методичне забезпечення	
	II Академічна мобільність	
1	Національна кредитна мобільність	
2	Міжнародна кредитна мобільність	

**Перелік компонент освітньо-професійної/наукової програми та їх
логічна послідовність**
Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК1.			
ОК 2.			
ОК3.			
...			
Загальний обсяг обов'язкових компонент:			
Вибіркові компоненти ОП 1			
<i>Вибірковий блок 1 (за наявності)</i>			
ВБ 1.1.			
ВБ 1.2.			
ВБ 1.3.			
<i>Вибірковий блок 2 (за наявності)</i>			
ВБ 2.1.			
ВБ 2.2.			
ВБ 2.3.			
...			
Загальний обсяг вибірових компонент:			
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ			

Структурно-логічна схема

Короткий опис логічної послідовності вивчення компонент освітньої програми. Рекомендується представляти у вигляді графіка.

Форма атестації здобувачів вищої освіти

Подається інформація про види (форми) підсумкової атестації та документи, які отримує випускник на основі її успішного проходження.

1 Згідно із Законом України “Про вищу освіту” студенти мають право на “вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибрати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу”.

Вищі навчальні заклади самостійно визначають механізми реалізації права студентів на вибір навчальних дисциплін. Вибіркові дисципліни можуть формуватися у блоки, тоді студент вибирає блок дисциплін, після чого усі дисципліни блоку стають обов'язковими для вивчення. Рекомендується використовувати як блочні форми вибору, так і повністю вільний вибір дисциплін студентами.

**Матриця відповідності програмних компетентностей
компонентам освітньої програми**

	ОК 1	ОК 2	...	ОК n	ВБ 1	ВБ 2	...	ВБ m
ЗК1			•	•				•
ЗК2	•			•	•	•	•	•
ЗК3	•	•				•		
...								
ФК 1	•		•		•		•	•
ФК 2	•	•		•	•	•	•	•
ФК3	•	•		•	•	•	•	•

**Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН)
відповідними компонентами освітньої програми**

	ОК1	ОК 2	...	ОК n	ВБ 1	ВБ 2	...	ВБ m
ПРН 1	•	•	•	•	•	•	•	•
ПРН 2	•	•	•	•	•	•	•	•
...	•	•		•		•		•
ПРН к	•			•		•		•

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ МІКРОБІОЛОГІЇ ТА АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

Вченою радою Інституту сільськогосподарської
мікробіології та агропромислового виробництва НААН
протокол № _____
від « » _____ 20__ року

Директор Інституту сільськогосподарської мікробіології та
агропромислового виробництва НААН
_____ ПІБ
« » _____ 20__ року
МП

Рівень вищої освіти (освітній ступінь)
Галузь знань
Спеціальність
Форма навчання
Термін навчання (обсяг ЄКТС)

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

третій (освітньо-науковий) рівень
20 Аграрні науки та продовольство
201 Агрономія
денна та заочна
4 роки, 31 кредит

І. ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ
підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі
спеціальності 201 Агрономія

	Курс	Вересень					Жовтень				Листопад				Грудень				Січень				Лютий				Березень				Квітень				Травень				Червень				Липень				Серпень									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52			
I																																																								
II																																																								
III																																																								
IV																																																								

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ:

III. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

Навчальні дисципліни	Години	Кредити	%
1.Обов'язкові навчальні дисципліни			
2. Вибіркові навчальні дисципліни			
2.1. Дисципліни за вибором Інституту			
2.2. Дисципліни за вибором студента			
3. Інші види навантаження			
Разом за ОС			

IV. ЗВЕДЕНІ ДАНІ ПРО БЮДЖЕТ ЧАСУ, ТИЖНІ

Рік навчання	Теоретичне навчання	Екзаменаційна сесія	Практична підготовка	Підготовка магістерської роботи	Державна атестація	Канікули	Всього
1							
2							
Разом за ОС							

V. ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА

№	Вид практики	Семестр	Години	Кредити	Кількість тижнів
1	Навчальна практика				
2	Виробнича практика				

VI. КУРСОВІ РОБОТИ І ПРОЕКТИ

№	Назва дисципліни	Години	Кредити	Курсова робота	Курсовий проект
1					
2					
3					

VII. ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

№	Складова атестації	Години	Кредити	Кількість тижнів
1	Захист магістерської роботи			